

نکاتی که باید در مورد «فرجام خواهی»

زمانی که رای از سوی دادگاه در رسیدگی به پرونده‌ای صادر می‌شود، همیشه یکی از طرفین دعوی یا شکایت رای را به زیان خود می‌بیند...

زمانی که رای از سوی دادگاه در رسیدگی به پرونده ای صادر می شود، همیشه یکی از طرفین دعوی یا شکایت رای را به زیان خود می بیند و در پی اعتراض به رای صادر شده است و می خواهد هر چه سریع تر اعتراض خود را نزد مراجع قضایی پیگیری کند تا رای صادر شده به زیان او، تغییر کند. این شخص اگر با روش های اعتراض به آرا آشنایی نداشته باشد و از افراد حقوقی نیز مشورتی نگیرد، قطعاً نخواهد دانست که اعتراض خود را چگونه و نزد چه مرجعی مطرح کند. شاید با کمی مطالعه و یا مشورت آگاه شود که باید اعتراض فرجام خواهی مطرح کند. اما قطعاً این سوال برای او ایجاد خواهد شد که فرجام خواهی چیست و چگونه باید این اعتراض را مطرح کند.

به گزارش «تابناک» فرجام در لغت به معنی پایان، آخر و عاقبت است و اعتراض فرجام خواهی اعتراض به رای دادگاه بدوی یا تجدید نظر است (به رای که در دادگاه اولیه یا بدوی که موضوع در ابتدا در آنجا مطرح و رسیدگی میشود، بدوی می گویند و به رای که در دادگاه تجدیدنظر در اعتراض به رای بدوی صادر می شود، رای تجدید نظر می گویند). مرجعی که به اعتراض فرجام خواهی رسیدگی خواهد کرد دیوان عالی کشور است و با بررسی این موضوع که آیا قوانین و مقررات و موازین شرعی در این رای رعایت شده یا خیر، این رای را تایید یا نقض می کند. البته این اعتراض فرجام خواهی در موارد خاصی امکان طرح دارد و در مورد هر رای بدوی یا تجدید نظری نمیتوان این اعتراض را مطرح کرد.

آیا آرای دادگاه های بدوی قابل فرجام خواهی می باشد؟

آرای دادگاه های بدوی که به علت عدم تجدیدنظرخواهی به قطعیت رسیده قابل فرجام خواهی نیست مگر در موارد ذیل الذکر:

احکامی که خواسته آن بیش از مبلغ بیست میلیون ریال باشد.

احکام راجع به اصل نکاح و فسخ آن، طلاق، نسب، حجر، وقف، ثلث، حبس و تولیت.

کدام قرار ها قابل رسیدگی فرجامی هستند؟

قرار ابطال یا رد دادخواست که از دادگاه صادر شده باشد.

قرار سقوط دعوا یا عدم اهلیت یکی از طرفین دعوا. (قرار های فوق در پست قبلی کاملاً تشریح شد)

آرای دادگاه های تجدیدنظر استان قابل فرجام خواهی نیست مگر در موارد زیر:

احکام راجع به اصل نکاح و فسخ آن، طلاق، نسب، حجر و وقف.

قرار هایی زیر مشروط به اینکه اصل حکم آن ها قابلیت فرجام خواهی داشته باشند قابل فرجام خواهی هستند.

قرار ابطال یا رد دادخواست تجدیدنظر که از دادگاه استان صادر شده باشد.

قرار سقوط دعوا یا عدم اهلیت یکی از طرفین دعوا.

احکامی که قابلیت رسیدگی فرجامی خواهد داشت

احکام مستند به اقرار قاطع دعوا در دادگاه.

احکام مستند به رای یک یا چند نفر کارشناس که طرفین به صورت کتبی آن را قاطع دعوا قرار داده باشند.

احکام مستند به سوگند که قاطع دعوا باشد. (به این معنی که بلافاصله بعد از اقرار یا تقدیم نظریه کارشناسی به پرونده، رای صادر شود. در این زمان خواهیم گفت که قاطع دعوا بوده است.)

احکامی که طرفین حق فرجام خواهی را از خود سلب نموده باشند.

احکامی که ضمن یا بعد از رسیدگی به دعاوی اصلی راجع به متفرعات آن صادر می شود. در صورتی که حکم راجع به اصل دعوا قابل رسیدگی فرجامی نباشد.

احکامی که به موجب قوانین خاص غیر قابل فرجام است.

ترتیب فرجام خواهی

افراد زیر می توانند با رعایت موارد آتی، درخواست رسیدگی فرجامی نمایند:

طرفین دعوا، قائم مقام، نمایندگان قانونی و وکلای آنها.

دادستان کل کشور.

فرجام خواهی با تقدیم دادخواست فرجامی به دادگاه صادر کننده رای به عمل می آید. تاریخ تقدیم دادخواست البته در صورت ثبت آن در همان روز تقدیم، ابتدای فرجام خواهی محسوب می شود.

نکاتی که در دادخواست باید رعایت شود

نام و نام خانوادگی و اقامتگاه و سایر مشخصات فرجام خواه (شخص معترض) و وکیل او در صورتی که دادخواست را وکیل داده باشد.

نام و نام خانوادگی و اقامتگاه و سایر مشخصات فرجام خوانده. (طرف مقابل دعوا) حکم یا قراری که از آن درخواست فرجام شده است.

دادگاه صادر کننده رای.

تاریخ ابلاغ رای.

دلایل فرجام خواهی.

چه برگه هایی به دادخواست فرجامی باید پیوست شود؟

رونوشت یا تصویر مصدق (اوراقی که مطابقت آن ها با اصل، از سوی دواپیر مربوطه گواهی شده باشد) حکم یا قراری که از آن فرجام خواسته می شود.

لایحه حاوی اعتراضات فرجامی.

وکالتنامه وکیل یا مدرک مثبت سمت تقدیم کننده دادخواست فرجامی، در صورتی که خود فرجام خواه دادخواست نداده باشد.

دادخواست و برگ های پیوست آن باید در دو نسخه و در صورت تعدد طرفین دعوا به تعداد آن ها بعلاوه یک نسخه باشد البته به استثنای مدرک مثبت سمت که فقط به نسخه اول ضمیمه می شود.

دادخواستی که برابر مقررات ذکر شده فوق تقدیم نشده و یا هزینه دادرسی آن پرداخت نگردد به جریان نخواهد افتاد.

در صورت وجود نقص در اوراق و یا عدم پرداخت هزینه دادرسی، مدیر دفتر دادگاه ظرف دو روز از تاریخ تقدیم دادخواست نقایص آن را به صورت مشخص به دادخواست دهنده اخطار می نماید که از تاریخ ابلاغ اخطاریه ظرف ده روز نسبت به

رفع نقایص موجود اقدام نماید.

مهلت درخواست فرجام

برای اشخاص ساکن ایران بیست روز و برای اشخاص مقیم خارج از کشور دو ماه از تاریخ انقضای مهلت تجدیدنظرخواهی می باشد.

در صورتی که دادخواست خارج از مهلت یاد شده تقدیم شود یا در مدت معین شده نقایص موجود رفع نشود، به موجب قرار از سوی دادگاهی که دادخواست به آن تسلیم شده رد می گردد.

این قرار ظرف بیست روز قابل شکایت در دیوان عالی کشور می باشد و رای دیوان عالی کشور بعد از رسیدگی به این امر قطعی است.

در صورت تکمیل دادخواست فرجام خواهی، مدیر دفتر دادگاه آن را برای اصحاب دعوا می فرستد تا ظرف بیست روز به صورت کتبی پاسخ دهند پس از گذشت بیست روز چنانچه پاسخی رسیده یا نرسیده باشد، پرونده را به دیوان عالی کشور می فرستد.

مراحتا بعد از درخواست فرجام

چنانچه محکوم به مالی باشد، در صورت لزوم به تشخیص دادگاه، قبل از اجرای حکم از محکوم له خواهان) تامین مناسب اخذ خواهد شد.

چنانچه محکوم به غیرمالی باشد و به تشخیص دادگاه صادر کننده حکم، محکوم علیه (خواننده) تامین مناسب بدهد اجرای حکم تا صدور رای فرجامی به تاخیر خواهد افتاد.

موارد نقض حکم یا قرار

پس از ارسال پرونده به دیوان عالی کشور، شعبه رسیدگی کننده با نظراکثریت اعضاء در تایید و یا نقض رای فرجام خواسته، تصمیم مناسب را اتخاذ می نماید.

در موارد زیر حکم یا قرار نقض می شود:

دادگاه صادر کننده رای بدوی، صلاحیت رسیدگی به موضوع را نداشته باشد.

رای صادره خلاف موازین شرعی و مقررات قانونی صادر شده باشد.

عدم رعایت اصول دادرسی و حقوق اصحاب دعوا، در صورتی که به درجه ای از اهمیت باشد که رای را از اعتبار بیندازد.

آرای مغایر با یکدیگر، بدون وجود سبب قانونی در یک موضوع و بین همان اصحاب دعوا صادر شده باشد.

(در صورت وجود دو رای متناقض همان اصحاب دعوا و با فرض وجود موضوع واحد)

تحقیقات انجام شده در پرونده ناقص بوده و یا به دلایل و دفاعیات طرفین دعوی توجه نشده باشد.

چنانچه رای صادره با قوانین حاکم در زمان صدور آن مخالف نباشد، نقض نمی شود.

چنانچه عدم صحت مدارک و اسناد و نوشته هایی که مبنای صدور رای قرارگرفته اند ثابت شود رای صادره نقض می شود.

در صورت وجود یکی از موجبات نقض، رای مورد تقاضای فرجام، نقض می شود اگر چه فرجام خواه به آن جهت که مورد

نقض قرار گرفته، استناد نکرده باشد.

ترتیب رسیدگی به فرجام خواهی

پس از وصول پرونده به دیوان عالی کشور، رییس دیوان عالی کشور یا یکی از معاونان وی، پرونده را با رعایت نوبت و ترتیب وصول، به یکی از شعبه های دیوان ارجاع می نماید. شعبه مرجوع الیه به نوبت رسیدگی می کند مگر در مواردی که به موجب قانون یا به تشخیص رئیس دیوان عالی کشور، رسیدگی خارج از نوبت ضروری باشد.

پس از ارجاع پرونده، نمی توان آن را از شعبه مرجوع الیه اخذ و به شعبه دیگر ارجاع داد مگر به تجویز قانون.

رعایت این امر برای رسیدگی در کلیه دادگاه ها الزامی است.

رسیدگی در دیوان عالی کشور بدون حضور اصحاب دعوا صورت می گیرد مگر در موردی که شعبه رسیدگی کننده دیوان، حضور آنان را لازم بداند.

شعبه رسیدگی کننده طبق نظر اکثریت، در تایید یا نقض رای فرجام خواسته، اتخاذ تصمیم می نماید. اگر رای، مطابق قانون و دلایل موجود در پرونده باشد ضمن تایید آن، پرونده را به دادگاه صادر کننده اعاده می نماید و الا مطابق مقررات آتی اقدام خواهد شد.

اقدامات پس از نقض

پس از نقض رای دادگاه در دیوان عالی کشور، رسیدگی مجدد به دادگاهی که به شرح زیر تعیین می گردد ارجاع می شود و دادگاه مرجوع الیه مکلف به رسیدگی می باشد:

اگر رای صادره به صورت قرار بوده و یا حکمی باشد که به علت نقض تحقیقات، نقض شده است برای رسیدگی مجدد به دادگاه صادر کننده آن ارجاع می شود.

اگر رای به علت عدم صلاحیت دادگاه نقض شده باشد، به دادگاهی که دیوان عالی کشور صالح بداند ارجاع می گردد.

در سایر موارد نقض، پرونده به شعبه دیگر از همان حوزه دادگاه که رای منقوض را صادر نموده ارجاع می شود و اگر آن حوزه بیش از یک شعبه دادگاه نداشته باشد به نزدیک ترین دادگاه حوزه دیگر ارجاع می شود.

به این امر پی برده اید که دیوان عالی کشور اگر رایی را نقض نمود پرونده را به دادگاه مورد نظر خود، جهت رسیدگی ارجاع خواهد داد.

در صورت نقض رای به علت نقض تحقیقات، دیوان عالی کشور مکلف است نواقص را به صورت یکجا و مشروح ذکر نماید.

رای فرجامی دیوان عالی کشور نمی تواند مورد استفاده غیر طرفین فرجام خواهی قرار گیرد، مگر در مواردی که رای یاد شده قابل تجزیه و تفکیک نباشد که در این صورت نسبت به اشخاص دیگر هم که مشمول رای فرجام خواسته نبوده و درخواست فرجام نکرده اند تسری خواهد داشت.

مراحل رسیدگی دادگاه مرجوع الیه

در صورت نقض حکم به علت نقض تحقیقات، تحقیقات مورد نظر دیوان عالی کشور را انجام داده سپس با در نظر گرفتن آن مبادرت به صدور رای می نماید.

در صورت نقض قرار، دادگاه مکلف است برابر رای دیوان عالی کشور به دعوا رسیدگی کند، مگر اینکه بعد از نقض سبب تازه ای برای امتناع از رسیدگی به ماهیت دعوا حادث گردد.

در رای دیوان عالی کشور نام و مشخصات و محل اقامت طرفین، حکم یا قرار که از آن فرجام خواسته شده است و

خلاصه اعتراضات و دلایلی که موجب نقض یا ابرام حکم یا قرار می شود به طور روشن و کامل ذکر می گردد و پس از امضاء آن در دفتر مخصوص با قید شماره و تاریخ ثبت خواهد شد.